

RELAȚIA DINTRE TAXA PE VALOAREA ADĂUGATĂ ȘI STANDARDUL DE VIAȚĂ AL POPULAȚIEI

LA RELATION ENTRE LA TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE ET LE NIVEAU DE VIE DE LA POPULATION

Rodica CISTELECAN

Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureș

Facultatea de Științe Economice, Juridice și Administrative

Catedra de Finanțe-Contabilitate

Str. Nicolae Iorga, nr.1, Tîrgu – Mureș, MUREȘ, 540088, România

email: rodica.cistelecan@ea.upm.ro

Abstract: *Taxa pe valoarea adăugată constituie un impozit indirect, cu largă aplicabilitate pe plan mondial, dar cu mari diferențe de la o țară la alta. Cercetarea noastră are ca suport informal cadrul legislativ și practica din unele țări europene. În esență, încercăm să demonstrăm implicațiile taxei pe valoarea adăugată asupra standardului de viață al populației și implicit asupra calității vieții, sugerând totodată unele soluții de armonizare.*

Cuvinte cheie: taxă, valoarea, standard, viață, populație, cheltuială, impozit

Clasificare JEL : H25, H71, K34

Résumé: *La taxe sur la valeur ajoutée est un impôt indirect, ayant une large applicabilité dans le monde, mais avec de grandes différences d'un pays à l'autre. Notre recherche a comme support informel le cadre législatif et la pratique dans certains pays européens. Notre propos est de démontrer les implications de la taxe sur la valeur ajoutée sur le niveau de vie de la population et implicitement sur la qualité de vie, tout en proposant des solutions d'harmonisation*

Mots clef: taxe, valeur, standard, vie, population, dépense, impôt

Classification JEL : H25, H71, K34

1 INTRODUCERE

La ora actuală se conturează o preocupare constantă a guvernelor din țările dezvoltate pentru consolidarea democrației bazată pe componenta socială. Se cunoaște faptul că asigurarea păcii sociale implică asigurarea unui standard de viață ridicat sau cel puțin decent.

În lucrarea de față ne propunem să investigăm impactul pe care îl are taxa pe valoarea adăugată (TVA), ca impozit indirect, asupra standardului de viață al populației. Privită prin prisma necesității ca venit stabil al bugetului, TVA nu poate fi contestată. Tehnica de impunere, așezare și colectare prezintă avantaje incontestabile față de celelalte impozite indirecte. TVA este un impozit indirect care se aplică pe fiecare stadiu al circuitului economic, asupra valorii adăugate realizate de fiecare producător și distribuitor până la consumul final.

Taxa pe valoarea adăugată (TVA) este un impozit indirect, apărut în Franța în anul 1954, și extins ulterior în peste 70 de țări. Începând cu 1 ianuarie 1970 țările membre ale Pieței Comune au adoptat acest tip de impozit. Anul 1977 marchează implementarea definitivă a TVA în țările membre ale Uniunii Europene.

În România, prin Ordonanța Guvernului nr. 3/1992 a fost reglementată TVA iar aplicarea efectivă a acesteia a început din data de 1 iulie 1993 (Legea nr. 32/1993).

În accepțiunea noastră standardul de viață este

1 INTRODUCTION

On peut remarquer actuellement une préoccupation constante des gouvernements des pays développés à renforcer la démocratie fondée sur la composante sociale. Il est bien connu que, pour assurer la paix sociale, il faut assurer un niveau de vie élevé ou au moins décent. Dans cette communication nous avons l'intention d'analyser l'impact qu'a la taxe sur la valeur ajoutée (TVA), comme impôt indirect, sur le niveau de vie de la population. Vu à la lumière de sa nécessité, comme un revenu stable du budget, la TVA ne peut pas être contestée. La technique d'imposition, et de collecte présente des avantages incontestables par rapport à d'autres impôts indirects. La TVA est un impôt indirect qui s'applique à chaque étape du circuit économique, sur la valeur ajoutée réalisée par chaque producteur et distributeur jusqu'à la consommation finale. La taxe sur la valeur ajoutée (TVA) est un impôt indirect, apparu en France en 1954 et plus tard élargi à plus de 70 pays. Depuis le 1er janvier 1970, les pays membres du Marché commun ont adopté ce type d'impôt. L'année 1977 marque l'implémentation définitive de la TVA dans les pays membres de l'Union Européenne. En Roumanie, par l'Ordonnance gouvernementale no. 3 / 1992 la TVA a été réglementée et son application effective a débuté le 1er juillet 1993 (la Loi no. 32/ 1993.) Dans notre acception, le niveau de vie est l'expression de la qualité de la vie. « La qualité de la vie représente toutes les conditions économiques, sociales,

expresia calității vieții. „Calitatea vieții constituie totalitatea condițiilor de ordin economic, social, ecologic, spiritual, etc., care asigură integritate și echilibrul vieții biologice, dezvoltarea continuă și durabilă a personalității umane... .

Componența principală a calității vieții este nivelul de trai, adică gradul de satisfacere a nevoilor directe, nemijlocit resimțite de către individ [1]. Deci, satisfacerea nevoilor individuale ale populației este direct proporțională cu veniturile realizate de aceasta și de sumele cheltuite pentru achiziționarea de bunuri și servicii.

Volumul, structura bunurilor și serviciilor pe care și le poate permite un individ depind în aceeași măsură de prețul acestora.

Taxa pe valoarea adăugată majorează prețul bunurilor și serviciilor.

2 IMPOZITELE INDIRECTE – NECESITATE SI IMPACT ASUPRA CONTRIBUABILILOR

Impozitele indirecte au un aport important la formarea veniturilor fiscale ale statului, cu diferențe semnificative de la o țară la alta, în funcție de nivelul de dezvoltare al acestora.

În țările dezvoltate aportul impozitelor indirecte în total venituri fiscale este de max. 40%, iar în țările în curs de dezvoltare ponderea crește atingând 80%.

În România veniturile din taxa pe valoarea adăugată reprezintă 68,2 % din totalul veniturilor

environnementales, spirituelles, etc., qui garantissent l'intégrité et l'équilibre de la vie biologique, le développement continu et durable de la personnalité humaine... La composante principale de la qualité de la vie est le niveau de vie, à savoir le degré de satisfaction des besoins directs ressentis par l'individu.» [1]. Donc, la satisfaction des besoins individuels de la population est directement proportionnelle à leurs revenus et aux montants dépensés pour acheter des biens et des services. Le volume, la structure des marchandises et des services qu'un individu peut avoir dépendent dans la même mesure de leur prix. La taxe sur la valeur ajoutée augmente le prix des biens et des services.

2 LES IMPOTS INDIRECTS - LEUR NECESSITE ET L'IMPACT SUR LES CONTRIBUABLES

Les impôts indirects ont une contribution importante à la formation des revenus fiscaux de l'Etat, avec d'importantes différences d'un pays à l'autre, selon leur niveau de développement. Dans les pays développés, l'apport des impôts indirects au total des revenus fiscaux est de 40% au maximum lorsque dans les pays en développement leur pourcentage atteint 80%. En Roumanie, les revenus provenant de la taxe sur la valeur ajoutée représentent 68,2% du total des revenus budgétaires (en 2006 - le total des revenus 40.698,1 milliers lei dont la TVA 27763,0 lei). Le niveau bas des impôts directs dans le total des revenus fiscaux est déterminé par le niveau bas des revenus, des biens, mais également du taux

bugetare (în anul 2006 – venituri totale 40.698,1 mii lei din care TVA 27.763,0 lei).

Nivelul scăzut al impozitelor directe în totalul veniturilor fiscale este determinat de nivelul scăzut al veniturilor, al averii, dar și al cotei reduse de 16% impozit pe profit, printre cele mai mici din Europa și SUA.

Din punct de vedere social impozitele indirecte au un caracter profund imoral, fiind aplicate tuturor celor care cumpără (bogați și săraci) fără discriminare, pe când cele directe cresc direct proporțional cu creșterea veniturilor, a profitului și mărimea averii.

Cotele utilizate pentru stabilirea impozitelor indirecte nu sunt diferențiate în funcție de venit, avere sau situația personală a celor care cumpără mărfurile care fac obiectul impozitării indirecte. Drept urmare, se lasă falsă impresie că ele ar afecta în aceeași măsură veniturile tuturor consumatorilor de produse, servicii și lucrări.

În realitate, acestea îi afectează în mod deosebit pe cei cu venituri mici, deoarece impozitele indirecte se percep la vânzarea bunurilor de larg consum a căror valoare are o pondere mult mai mare în bugetele celor săraci (valoarea alimentelor în cheltuielile populației României în anul 2006 au reprezentat în medie 66,4%. [2].

Dacă se raportează impozitele indirecte la veniturile realizate de diferite categorii sociale se constată caracterul regresiv al impozitelor indirecte – cu cât venitul este mai mic, cu atât povara fiscală este mai mare și invers.

În multe țări, în așezarea impozitelor directe se

réduit de 16% de l'impôt sur les bénéfices, parmi les plus bas en Europe et aux États-Unis. Du point de vue social, les impôts indirects ont un caractère profondément immoral, étant appliqués à tous ceux qui achètent (riches et pauvres) sans discrimination, tandis que les impôts directs augmentent proportionnellement à l'augmentation des revenus, des profits et du niveau de la richesse. Les taux utilisés pour l'établissement des impôts indirects ne sont pas différenciés en fonction du revenu, de la fortune ou de la situation personnelle de ceux qui achètent les marchandises qui sont l'objet de l'impôt indirect. En conséquence, on laisse la fausse impression qu'ils affecteraient de la même manière les revenus de tous les consommateurs de produits, services et travaux. En réalité, ils affectent surtout les personnes ayant de bas revenus, car les impôts indirects sont perçus sur la vente des biens de consommation dont la valeur est plus importante dans les budgets des pauvres (la valeur des aliments dans les dépenses de la population de Roumanie en 2006 a représenté en moyenne de 66,4% [2]. Si on rapporte les impôts indirects aux revenus réalisés par les différentes catégories sociales, on constate le caractère régressif des impôts indirects - plus le revenu est bas, plus la charge fiscale est élevée et vice versa. Dans de nombreux pays, dans la fixation des impôts directs sont établies des exemptions pour un minimum non imposable. Cette situation ne peut pas être appliquée aux impôts indirects. Il résulte que dans le cas des impôts indirects n'est pas respecté le principe de l'équité fiscale, en chargeant les contribuables avec une capacité réduite de paiement

întâlnesc scutiri pentru minimum neimpozabil. Aceasta situație nu se poate aplica la impozitele indirecte.

Rezultă că în cazul impozitelor indirecte nu este respectat principiul echității fiscale, împovărând contribuabilii cu capacitate redusă de plată și favorizându-i pe cei aflați la polul opus.

Taxa pe valoarea adăugată este impozitul indirect aplicabil în peste 70 de țări și cu ponderea cea mai ridicată în total venituri fiscale din impozite indirecte.

Taxa pe valoarea adăugată este un impozit indirect, plătit de producători și distribuitori și suportată de consumatori (populație).

Pe parcursul întregului proces de producție și distribuție, fiecare vânzător încasează TVA de la cumpărător, iar la finele lunii deduce suma reprezentând TVA cuprinsă în facturile de achiziții de bunuri (materii prime, materiale, produse, mărfuri, animale) și cele de servicii de care a beneficiat.

Suma reprezentând diferența (TVA colectată > TVA deductibilă) o varsă la bugetul statului.

Dacă suma plătită furnizorilor este mai mare decât cea încasată pentru bunuri și/ sau servicii, diferența se rambursează de la bugetul statului.

3 PARTICULARITĂȚI PRIVIND TVA ÎN ȚĂRILE MEMBRE ALE UE

TVA este un impozit pe consum plătit de producători și distribuitori și suportată de consumatorul final (populație).

Ea se aplică pe fiecare stadiu al circuitului

et en favorisant ceux qui se trouvent au pôle opposé.

La taxe sur la valeur ajoutée est l'impôt indirect applicable en plus de 70 pays et avec l'apport le plus important aux revenus fiscaux générés par les impôts indirects. La taxe sur la valeur ajoutée est un impôt indirect, payé par les producteurs et les distributeurs et supporté par les consommateurs (la population).

Tout au long du processus de production et de distribution, chaque vendeur encaisse la TVA de l'acheteur, et à la fin du mois il déduit le montant représentant la TVA des factures d'acquisition de biens (matières premières, matériaux, produits, marchandises, animaux) et de services dont il a bénéficié. Le montant représentant la différence (la TVA collectée > la TVA déductible) est versé au budget de l'État. Si le montant versé aux fournisseurs est supérieur à celui encaissé pour les biens et / ou les services, la différence est remboursée du budget de l'Etat.

3 PARTICULARITES DE LA TVA DANS LES PAYS MEMBRES DE L'UE

La TVA est un impôt sur la consommation, payé par les producteurs et les distributeurs et supporté par le consommateur final (la population). Elle s'applique à tous les stades du circuit économique, sur la valeur ajoutée réalisée par chaque producteur et distributeur, jusqu'à la consommation finale. Pratiquement, la taxe sur la valeur ajoutée est reportée d'une étape à l'autre du circuit économique, arrivant au consommateur final, qui supporte intégralement la TVA afférente au bien (service). La détermination de la taxe sur la valeur ajoutée incluse

economic, asupra valorii adăugate realizate de fiecare producător și distribuitor, până la consumatorul final.

Practic, taxa pe valoare adăugată este reportată de la un stadiu la altul al circuitului economic, ajungând la consumatorul final, care suportă integral taxa pe valoarea adăugată aferentă bunului (serviciului) respectiv.

Determinarea mărimii taxei pe valoarea adăugată inclusă în preț (valoarea produsului) constă în aplicarea cotei de impozitare asupra valorii produsului.

Metodologia de calcul a TVA cuprinsă în prețul bunului/ serviciului este identică în toate țările membre ale UE, dar mărimea și numărul cotelor de impunere diferă de la o țară la alta. În principal se diferențiază 4 cote, **tabelul 1**:

- cota normala (standard)
- cota redusă
- cota super-reducă
- cota de parcare

Există de asemenea bunuri și servicii scutite de taxa pe valoarea adăugată.

Cum cota medie pe total țări membre este de 19,4%, privită simplist, cota de 19% aplicată în România poate fi apreciată pozitiv.

În realitate situația este total diferită – acționând ca o medie, această cota maschează inechitatea și iresponsabilitatea.

O apreciere corectă a efectului acestei cote rezultă doar în urma unei analize în detaliu privind structura bunurilor și serviciilor asupra cărora se

dans le prix (la valeur du produit) consiste dans l'application du taux d'imposition sur la valeur du produit. La méthodologie de calcul de la TVA incluse dans le prix du bien ou du service est identique dans tous les pays membres de l'UE, mais la taille et le nombre des taux d'imposition différent d'un pays à l'autre. Principalement, on distingue 4 taux, **tableau 1**:

- Le taux normal (standard)
- Le taux réduit
- Le taux super - réduit
- Le taux parking

Il y a également des biens et des services exemptés de la TVA. Comme le taux moyen des pays membres est de 19,4%, considéré simplement, le taux de 19% appliqué en Roumanie peut être évalué positivement. En réalité, la situation est totalement différente – en agissant comme une moyenne, ce taux cache l'iniquité et l'irresponsabilité. Une juste appréciation de l'effet de ce taux résulte seulement après une analyse détaillée de la structure des biens et des services auxquels s'appliquent les taux différenciés.

Notre analyse sur les informations contenues dans les **tableaux 2 A/B** joints révèle que dans 14 des 26 États examinés, le taux réduit est appliqué aux produits alimentaires. Dans 4 pays (l'Espagne, l'Irlande, l'Italie, le Luxembourg) à certaines produits alimentaires sont appliqués les taux super-réduits (entre 3-4,4%), et dans d'autres 4 pays (l'Irlande, l'Angleterre, la Chypre et la Malte) est utilisé le taux 0. Dans les pays entrés récemment dans l'UE on trouve des taux réduits pour les livres, les journaux et les publications, et, selon le cas, pour

aplică cotele diferențiate.

Analiza întreprinsă de noi asupra informațiilor cuprinse în **tabelele 2 A/B** alăturate evidențiază faptul că în 14 din cele 26 state supuse analizei cota redusă se aplică la produsele alimentare.

În 4 state (Spania, Irlanda, Italia, Luxemburg) la unele produse alimentare se aplică cotele super-reduce (între 3-4,4%), iar în alte 4 state (Irlanda, Anglia, Cipru și Malta) se utilizează *cota 0*.

În țările intrate recent în UE regăsim cote reduse la cărți, ziare publicații și, de la caz la caz, la transportul de pasageri, taxe și bilete de intrare la spectacole, activități culturale, vezi **Tabelul 2a**.

O situație interesantă o prezintă comparația privind aplicarea cotelor reduse de TVA pentru produsele alimentare între cele două grupe de state componente ale UE:

- primele state membre (conform Anexei H a Directivei nr. 77/388/ECC);
- noile state membre (conținute în Anexa H a Directivei Nr. 77/388/EEC).

În statele membre din prima categorie se aplică, pentru produsele alimentare, cota redusă de TVA sau *cota 0* în 14 state din 15 (excepție Danemarca), iar în statele noi membre *cota redusă* sau *cota 0* se regăsește în 7 din cele 10 state. România, intrată doar în 2007 în UE, nu se regăsește în nici una din structurile prezentate. Cotele de TVA practicate în România evidențiază o politică fiscală opusă țărilor dezvoltate din UE. La prima vedere se constată practicarea a două cote: cota standard 19% și cota redusă 9%. Cota redusă de 9% se aplica la o sferă restrânsă de

le transport de voyageurs, les billets d'entrée aux spectacles et aux activités culturelles, voir 6e. Une situation intéressante est relevée par la comparaison de l'application des taux réduits de TVA sur les produits alimentaires entre les deux groupes d'États de l'UE:

- Les premiers États membres (conformément à l'annexe H de la Directive no. 77 / 388 / ECC) et
- Les nouveaux États membres (figurant dans l'annexe H de la Directive no. 77 / 388 / CEE).

Dans les États membres de la première catégorie on applique aux produits alimentaires un taux réduit de TVA ou le *taux 0* dans 14 des 15 États (sauf le Danemark), et dans les nouveaux États membres *le taux réduit* ou *le taux 0* existe dans 7 des 10 États. La Roumanie, entrée seulement en 2007 dans l'UE, ne se retrouve dans aucune des structures présentées.

Les taux de TVA appliqués en Roumanie mettent en lumière une politique fiscale contraire aux pays développés de l'UE. À première vue, on peut constater l'utilisation de deux taux: le taux standard de 19% et le taux réduit de 9%. Le taux réduit de 9% s'applique à une catégorie restreinte de produits et activités, de la manière suivante:

- a) Les services permettant l'accès aux châteaux, musées, maisons mémorielles, monuments historiques, monuments et sites archéologiques, zoos et jardins botaniques, foires, expositions et manifestations culturelles et cinématographiques;
- b) La livraison des manuels scolaires, livres, journaux et magazines, à l'exception de ceux destinés exclusivement à la publicité;
- c) La livraison des prothèses et de leurs accessoires,

produse și activități, astfel:

- a) Servicii constând în permiterea accesului la castele, muzee, case memoriale, monumente istorice, monumente de arhitectură și arheologice, grădini zoologice și botanice, târguri, expoziții și evenimente culturale, cinematografice;
- b) Livrarea de manuale școlare, cărți, ziare și reviste, cu excepția celor destinate exclusiv publicității;
- c) Livrarea de proteze și accesorii ale acestora, cu excepția protezelor dentare (scutite);
- d) Livrarea de produse ortopedice;
- e) Livrarea de medicamente de uz uman și veterinar;
- f) Cazarea în cadrul sectorului hotelier [3];

La toate celelalte produse (inclusiv cele alimentare) și servicii se aplică o cotă de 19%.

4 IMPACTUL TAXEI PE VALOARE ADAUGATĂ ASUPRA STANDARDULUI DE VIAȚĂ DIN ROMÂNIA

În acest studiu ne-am propus să investigăm în ce măsură taxa pe valoarea adăugată influențează nivelul de trai al populației din România. Am avut în vedere: veniturile realizate, cheltuielile populației pe total, pe grupe de gospodării și structura cheltuielilor.

Analiza datelor privind structura cheltuielilor (**Tableul 3**) relevă ponderea ridicată a cheltuielilor efectuate pentru produse alimentare și băuturi nealcoolice în medie 42,3% (între 37,9% la salariați și 57% la agricultori) și procente nesemnificative pentru: educație 0,8%

sauf les prothèses dentaires (exemptées);

- d) La livraison des produits orthopédiques
 - e) La livraison des médicaments à usage humain et vétérinaire;
 - f) L'hébergement dans le secteur hôtelier [3];
- À tous les autres produits (y compris alimentaires) et services on applique le taux de 19%.

4 L'IMPACTE DE LA TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE SUR LE NIVEAU DE VIE EN ROUMANIE

Dans cette étude, nous nous sommes proposé de voir dans quelle mesure la TVA influence le niveau de vie de la population en Roumanie. Nous avons pris en considération: les revenus réalisés, le total des dépenses de la population, par groupes de foyers et structure des dépenses.

L'analyse des données concernant la structure des dépenses, (**Tableau 3**) révèle la grande proportion des dépenses pour les produits alimentaires et les boissons non alcoolisées, 42,3% en moyenne (entre 37,9% chez les salariés et 57% chez les agriculteurs) et les pourcentages insignifiants pour: l'éducation - 0,8% en moyenne, la santé - 4,1%, les vêtements/ les chaussures - 6,2%.

Il résulte que la population est obligée de dépenser la plupart de ses revenus pour répondre aux besoins biologiques de l'alimentation et de limiter au minimum nécessaire ou même renoncer à d'autres besoins (culture, éducation, loisirs).

Pour les aliments, le taux de TVA est de 19%, plus élevé que les taux utilisés dans la plupart des pays de l'Union Européenne et des États-Unis. De nos

în medie, 4,1% sănătate, îmbrăcăminte/ încălțăminte 6,2%.

Rezultă că populația este obligată să cheltuiască cea mai mare parte din câștigurile realizate pentru satisfacerea nevoilor biologice privind hrana și să-și limiteze la strictul necesar sau chiar să renunțe la satisfacerea celorlalte nevoi (cultura, educație, recreere).

La alimente cota de TVA este de 19%, superioară cotelor utilizate în majoritatea țărilor din Uniunea Europeană și din SUA.

Din calculele noastre rezultă că reducerea cotei de TVA de la 19% la 9% la produsele alimentare și băuturile nealcoolice s-ar concretiza în reducerea sumei cheltuite pentru aceste produse cu 29,77 lei lunar, adică de 3,5 ori mai mult decât s-au cheltuit în anul supus analizei (2006) pentru educație sau jumătate din suma cheltuită lunar pentru îmbrăcăminte/ încălțăminte.

Dacă analiza se extinde pe grupe de gospodării, suma diferă astfel: pentru gospodăriile de lucrători pe cont propriu este de 43,4 lei pe luna, la familiile de șomeri 39,29 lei iar la pensionari 35,13 lei.

Rezultă ca povara fiscală datorată taxei pe valoarea adăugată aplicată la produsele alimentare afectează într-o măsură mai mare familiile cu venituri mici, întrucât la aceste produse nu se poate renunța, ele reprezentând necesități biologice ale organismului uman.

Datele din **Tabelul 4** reprezintă *medii* și ca orice medie maschează multe inechități. De aceea am extins analiza asupra structurii cheltuielilor la

calculs, résulte qu'une réduction du taux de TVA de 19% à 9% pour les aliments et les boissons non-alcoolisées serait matérialisée dans la réduction du montant dépensé pour ces produits avec 29,77 lei par mois, c'est-à-dire 3,5 fois plus que ce qui a dépensé pendant l'année analysée (2006) pour l'éducation ou la moitié des dépenses mensuelles pour les vêtements / chaussures. Si l'analyse s'étend à des groupes de foyers, le montant diffère de la manière suivante : dans le cas des foyers des travailleurs pour compte propre, le montant est de 43,4 lei par mois, celui des familles de chômeurs est de 39,29 lei et celui des retraités est de 35,13 lei.

Il résulte que la charge fiscale due à de taxe sur la valeur ajoutée appliquée aux produits alimentaires affecte dans une plus grande mesure les familles à bas revenu, parce qu'on ne peut pas renoncer à ces produits, vu qu'ils représentent les besoins biologiques de l'organisme humain. Les données du tableau 4 représentent des *moyennes*, et comme toute moyenne, elles cachent de nombreuses iniquités.

C'est pourquoi nous avons étendu l'analyse sur la structure des coûts pour les foyers, leur groupement étant réalisé en fonction du nombre d'enfants, car l'assurance d'une bonne alimentation est une condition essentielle pour la santé des générations futures. Selon les données fournies par l'Institut national de Statistique [4], dans l'analyse les coûts ont été classés en trois groupes: les dépenses pour les aliments, les dépenses pour des marchandises non-alimentaires et les dépenses pour le paiement des services. On observe que dans les familles avec un seul enfant les dépenses pour les aliments

gospodării, gruparea acestora fiind realizată în funcție de numărul de copii, deoarece asigurarea unei alimentații corespunzătoare este o condiție esențială pentru sănătatea generației de mâine. Conform datelor furnizate de Institutul National de Statistica [4] în analiza cheltuielile au fost clasificate în trei grupe: cheltuieli pentru consumul alimentar, cheltuieli pentru mărfuri nealimentare și cheltuieli pentru plata serviciilor. Se observa că în familiile cu un singur copil cheltuielile privind consumul alimentar sunt de 45% crescând până la 62% la familiile cu 4 și mai mulți copii.

Ponderea ridicată a cheltuielilor pentru alimente este impusă de satisfacerea necesităților biologice primare ale omului și prețurilor ridicate la alimente constrâng familiile cu copii să își diminueze celelalte consumuri în favoarea consumului alimentar.

Dacă raportăm aceste ponderi la cheltuielile de consum medii pe gospodărie 962,5 lei rezultă că aceste familii cheltuiesc între 433,12 lei și 596,75 lei pe alimente. Reducerea TVA-ului de la 19% la 9% ar determina o reducere a cheltuielilor pentru alimente de 82,3 lei la familiile cu un copil și de 113,4 lei la familiile cu 4 și mai mulți copii. Sumele par mici dar ele se referă la o singură lună. Dacă se multiplică la un an acestea sunt de 987,6 lei, respectiv 1360 lei.

Sumele cheltuite pentru plata serviciilor se situează între 28% adică 269,5 lei la familiile cu un copil și 13% adică 125,12 lei la familiile cu 4 și mai mulți copii. Sumele economisite prin

représentent 45%, et peuvent arriver jusqu'à 62% dans les familles avec 4 ou plusieurs enfants. Le niveau élevé des dépenses pour l'alimentation est imposé par la satisfaction des besoins biologiques primaires de l'homme et les prix élevés des produits alimentaires imposent aux familles des avec enfants de réduire les autres consommations en faveur de la consommation alimentaire. Si on rapporte ces chiffres aux dépenses de consommation moyennes par foyer 962,5 lei, il résulte que ces familles dépensent entre 433,12 et 596,75 lei pour les aliments. La réduction de la TVA de 19% à 9% conduirait à une réduction des dépenses pour l'alimentation de 82,3 lei pour les familles avec un seul enfant et de 113,4 lei pour les familles avec 4 ou plusieurs enfants. Les montants ne semblent pas grands, mais ils se réfèrent à un seul mois. S'ils sont multipliés pour une année, ils arrivent à 987,6 lei, respectivement 1360 lei. Les montants dépensés pour le paiement des services se situent entre 28% (c'est-à-dire 269,5 lei) pour les familles avec un enfant et 13%, à savoir 125,12 lei, pour les familles ayant 4 ou plusieurs enfants.

Les sommes économisées en réduisant le taux de la TVA sur les aliments, pour les familles ayant plusieurs enfants, sont proches de celles qui sont actuellement dépensées pour le paiement des services. Par conséquent, on constate que la charge fiscale due à la taxe sur la valeur ajoutée est plus ressentie par les familles avec plusieurs enfants que par celles qui ont un seule enfant ou qui n'ont pas d'enfants. Nous considérons que cette situation est inconcevable pour un pays qui fait partie de l'Union

diminuarea cotei de TVA la alimente la familiile cu mai mulți copii sunt apropiate de cele cheltuite în prezent pentru plata serviciilor. În consecință, se constată că povara fiscală datorată taxei pe valoarea adăugată este resimțită într-o măsură mult mai mare de familiile cu mai mulți copii decât de cele cu un singur copil sau fără copii. Considerăm că aceasta situație este de neconceput pentru o țară care face parte din Uniunea Europeana și în care politica socială inclusiv politica demografică ar trebui să fie parte componentă a politicii generale a fiecărui guvern. Se poate oare vorbi de un standard de viață ridicat într-o țară în care populația cheltuiește între 37,9% și 46,6% doar pe produse alimentare iar pentru alte servicii cum ar fi – pentru sănătate în medie 41,1%, pentru recreere și cultură 4,4%, pentru educație 0,8% ? – Noi credem că nu.

În România conform codului fiscal actual se practică 2 cote de TVA: o cota standard de 19% și o cota redusă de 9%. Încercând o grupare aproximativă a sumelor pentru produse și servicii la care se aplică cota redusă de 9% se observă că acestea reprezintă în medie 9,5% din cheltuielile totale respectiv 92 lei pe lună. Am dori ca opinia noastră să fie înțeleasă corect, aplicarea cotei reduse la bunurile și serviciile prevăzute în codul fiscal este benefică dar aceste bunuri și servicii au o pondere redusă în cheltuielile gospodăriilor iar apelarea la acestea este limitativă din punct de vedere al categoriilor sociale care le solicită.

4 CONCLUZII

européenne et dans lequel la politique sociale, y compris la politique démographique, devrait faire partie de la politique générale de chaque gouvernement. Peut-on parler d'un niveau de vie élevé dans un pays où la population dépense entre 37,9% et 46,6% seulement pour les produits alimentaires et beaucoup moins pour d'autres services (pour la santé, en moyenne, 41,1%, pour les loisirs et la culture 4,4%, pour l'éducation 0,8%)? Nous crayons queue non. En Roumanie, en vertu de l'actuel code fiscal, on pratique de 2 taux de TVA: un taux standard de 19% et un taux réduit de 9%. En essayant un groupement approximatif des montants pour les produits et les services auxquels est appliqué le taux réduit de 9%, on constate qu'ils représentent en moyenne 9,5% des dépenses totales, respectivement 92 lei par mois. Nous tenons à ce que notre avis soit correctement compris : l'application du taux réduit aux biens et aux services prévus dans le code fiscal est bénéfique, mais ces biens et services ont une pondération réduite dans les dépenses des foyers et le recours à ceux-ci est limitatif du point de vue des catégories sociales qui les sollicitent

4 CONCLUSIONS

La préservation d'un niveau de vie adéquat ne peut être réalisée par l'application de taux exagérés d'impôts indirects (la TVA) sur les biens de stricte nécessité, tels que les produits alimentaires. Car ainsi est affecté l'être biologique même, la santé physique de l'individu. Il est inadmissible que la cinquième partie du prix des aliments représente l'impôt

Asigurarea unui standard de viață corespunzător nu poate fi realizat prin aplicarea unor cote exagerate de impozite indirecte (respectiv TVA) asupra bunurilor de strictă necesitate cum este cazul produselor alimentare. Este afectată însăși ființa biologică, sănătatea fizică a individului. Este inadmisibil ca a cincea parte din prețul produselor alimentare să reprezinte impozit indirect datorat bugetului. Produsele alimentare de baza: pâine lapte, carne, legume, fructe ar trebui să aibă cota zero sau până la 7% așa cum se practică în majoritatea țărilor din Uniunea Europeană și SUA. Considerăm că este o lipsă de responsabilitate și de respect față de populație să se mizeze pe necesitățile de ordin biologic în asigurarea veniturilor bugetare. Populația este obligată să își procure hrana de fiecare zi – populația este obligată să își procure hrana de fiecare zi oricât de scumpă este aceasta, căci este prioritară în supraviețuirea individului. Guvernele României ar trebui să se orienteze spre impozitarea mai accentuată a veniturilor din capitaluri și să diminueze impozitele indirecte în speța TVA-ul asupra alimentelor. Politica fiscală trebuie analizată cu foarte multă atenție și integrată unei politici de perspectivă, care să vizeze sănătatea și viața populației de azi și de mâine, și nu interesele de moment. Integrarea în UE presupune o armonizare a fiscalității ceea ce pentru marea majoritatea a populației din România ar fi benefic.

indirect dû au budget. Les produits alimentaires de base (le lait, le pain, la viande, les légumes et les fruits) devraient avoir le taux zéro ou jusqu'à 7%, comme dans la plupart des pays de l'Union européenne et aux États-Unis. Il s'agit à notre avis d'un manque de responsabilité et de respect vis-à-vis de la population de miser sur les besoins biologiques, afin d'assurer les revenus budgétaires. La population est obligée de se procurer les aliments tous les jours, quelque coûteux qu'ils soient; car les aliments sont prioritaires pour la survie de l'individu. Les gouvernements de la Roumanie devraient s'orienter vers l'imposition plus accentuée des revenus provenant de capitaux et réduire les impôts indirects, spécialement la TVA sur les aliments. La politique fiscale devrait être examinée avec beaucoup d'attention et intégrée dans une politique de perspective, visant la santé et la vie de la population actuelle et future, et non pas les intérêts momentanés. L'intégration dans l'UE implique une harmonisation de la fiscalité, ce qui serait bénéfique pour la grande majorité de la population de la Roumanie.

Țara <i>Pays</i>	Cod <i>Code</i>	Cota standard <i>Taux standard</i>	Cota redusă <i>Le taux réduit</i>	Cota super redusă <i>Le taux super réduit</i>	Cota de parcare <i>Le taux parking</i>
Danemarca/Danemark	DK	25%			
Suedia/Suède	SE	25%	6% sau 12%		
Ungaria/Hongrie	HU	25%	5% sau 15%		
Finlanda/Finlande	FI	22%	8% sau 17%		
Polonia/Pologne	PL	22%	0,07	0,03	
Belgia/Belgique	BE	21%	0,06		0,12
Slovenia/Slovénie	SI	20%	0,085		
Austria/Autriche	AT	20%	0,1		0,12
Irlanda/Irlande	IE	21%	0,135	0,044	0,135
Portugalia/Portugal	PT	19%	5% sau 12%		
Italia/Italie	IT	20%	0,1	0,04	
Franța/France	FR	19,60%	0,055	0,021	
Slovacia/Slovaquie	SK	19%			
Olanda/Pays-Bas	NL	19%	0,06		
Lituania/Lituanie	LT	18%	5% sau 9%		
Letonia/Lettonie	LV	18%	0,05		
Estonia/Estonie	EE	18%	0,05		
Malta/Malte	MT	18%	0,05		
Grecia/Grèce	EL	18%	0,08	0,04	
Marea Britanie <i>Royaume-Uni</i>	UK	17,50%	0,05		
Germania <i>Allemagne</i>	DE	16%	0,07		
Spania/Espagne	ES	16%	0,07	0,04	
Cipru <i>Chypre</i>	CY	15%	0,05		
Luxemburg <i>Luxembourg</i>	LU	15%	0,06	0,03	0,12
Total UE <i>Total UE</i>		19,4 (media aritmetică) <i>19,4 (moyenne arithmétique)</i>			
România <i>Roumanie</i>	RO	19%	0,09		

Tabelul 1/ Tableau 1
Cotele de TVA aplicate în țările UE/TVA applicable dans les pays de l'UE

Categorii <i>Catégories</i>		BE	DK	DE	EL	ES	FR	IE	IT	LU	NL	AT	PT	FI	SE	UK
Produse alimentare																
1.	<i>Produits alimentaires</i>	6	25	7	8	4	5,5	0	4	3	6	10	5	17	12	0
2.	Distribuție de apă <i>Distribution d'eau</i>	-	-	-	-	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Produse Farmaceutice																
3.	<i>Produits pharmaceutiques</i>	6	25	16	8	14	2,1	0	10	3	6	20	5	8	25	0
Echipamente Medicale																
4.	<i>Equipements médicaux</i>	6	25	7	8	7	5,5	0	4	3	6/19	20	5	22	25	0
Transport de Pasageri																
5.	<i>Transport de passagers</i>	6	[ex]	7	8	7	5,5	[ex]	10	[ex]	[ex]	10	5	8	6	0
Cărți																
6.	<i>Livres</i>	6/21	25	7	4	4/16	5,5/19,6	0	4/20	3	6	10	5	8	6	0
Taxe și bilete de intrare la activități culturale, spectacole																
7.	<i>Taxes et billets d'entrée aux activités culturelles et aux spectacles</i>	[ex]	25	[ex]		[ex]	5,5	[ex]	10	3	6	[ex]	[ex]	8	6	18
Materii prime pentru produse Agricole																
8.	<i>Matières premières pour les produits Agricoles</i>	6	25	7	8	7	5,5	13,5	4	3	6	20	5	22	25	18
Servicii de cazare la Hoteluri																
9.	<i>Services d'hébergement aux Hotels</i>	6	25	16	8	7	5,5	13,5	10	3	6	10	5	8	12	18
Servicii sociale																
10.	<i>Services sociaux</i>	6	25	7	8	7	19,6	[ex]	[ex]	3	19	0	19	[ex]	[ex]	[ex]
Îngrijiri medicale și stomatologice																
11.	<i>Soins médicaux et stomatologiques</i>	6	[ex]	7	8	7	19,6	[ex]	[ex]	3	[ex]	10	[ex]	[ex]	[ex]	[ex]
Colectarea de deșuri menajere și curățenia străzilor																
12.	<i>La collection de déchets ménagers et le nettoyage des rues</i>	21	25	[-]	8	7	19,6	[ex]	10	3	19	10	[ex]	22	25	0

Tabelul 2a/Tableau 2a

Cotele de TVA aplicate pe grupe de produse/ *Les taux de la TVA appliqués par groupes de produits*

Categorii <i>Catégories</i>	CZ	EE	CY	LV	LT	HU	MT	PL	SI	SK	RO
Produse alimentare											
1. <i>Produits alimentaires</i>	5	18	0	18	5	15	0	3	8,5	19	19
Distribuție de apă											
2. <i>Distribution d'eau</i>	5	18	5	5	18	15	0	7	8,5	19	19
Produse Farmaceutice											
3. <i>Produits pharmaceutiques</i>	5	5	0	5	5	5	0	7	8,5	19	9
Echipamente Medicale											
4. <i>Equipements médicaux</i>	5	5	5	5	5	5	18	7	8,5	19	9
Transport de Pasageri											
5. <i>Transport de passagers</i>	5	18	5	18	5	15	0	7	8,5	0	19
Cărți											
6. <i>Livres</i>	5	5	5	5	5	5	5	0	8,5	19	9
Taxe și bilete de intrare la activități culturale, spectacole											
7. <i>Taxes et billets d'entrée aux activités culturelles et aux spectacles</i>	5	5	[ex]	[ex]	18	15	18	7	8,5	19	9
Materii prime pentru produse Agricole											
8. <i>Matières premières pour les produits Agricoles</i>	5	18	5	18	18	15	18	3	8,5	19	19
Servicii de cazare la Hoteluri											
9. <i>Services d'hébergement aux Hotels</i>	5	5	5	5	5	15	5	7	8,5	19	9
Servicii sociale											
10. <i>Services sociaux</i>	[ex]	[ex]	[ex]	[ex]	18	[ex]	[ex]	7	8,5	19	9
Îngrijiri medicale și stomatologice											
11. <i>Soins médicaux et stomatologiques</i>	[ex]	[ex]	[ex]	[ex]	[ex]	[ex]	[ex]	7	[ex]	[ex]	9
Colectarea de deșeuri menajere și curățenia străzilor											
12. <i>La collection de déchets ménagers et le nettoyage des rues</i>	5	18	5	5	18	15	18	7	8,5	19	19

Tabelul 2b/Tableau 2b

Cotele de TVA aplicate pe grupe de produse/ Les taux de la TVA appliqués par groupes de produits

	Total gospodării <i>Total foyers</i>	Gospodării de / Foyers de:											
		Salariați/ <i>Salariés</i>		Lucrători pe cont propriu/ <i>Travailleurs à compte propre</i>		Agricultori/ <i>Agriculteurs</i>		Șomeri/ <i>Chômeurs</i>		Pensionari/ <i>Retraités</i>			
		Lei	%	Lei	%	Lei	%	Lei	%	Lei	%		
1	Cheltuieli totale de consum <i>Dépenses totales de consommation</i>	962,5	100	1251,4	100	969,1	100	639	100	842,4	100	777,7	100
2	Produse alimentare și băuturi nealcoolice <i>Produits alimentaires et boissons non-alcoolisées</i>	407,5	42,3	474,7	37,9	433,7	44,7	396,3	57,2	392,9	46,6	351,3	45,2
3	Băuturi alcoolice, tutun <i>Boissons alcoolisées, tabac</i>	57,8	6	74,2	5,9	64,3	6,6	56,8	14,3	60,1	7,1	43,2	5,5
4	Îmbrăcăminte și încălțăminte <i>Vêtements et chaussures</i>	60,1	6,2	92,8	7,4	69,5	7,2	38,8	5,6	50,2	5,9	36,0	4,6
5	Locuința, apă, electricitate, gaze și alți combustibili <i>Maison, eau, électricité, gaz et d'autres combustibles</i>	157,6	16,4	204,8	16,4	141,9	14,6	84,5	12,2	132,5	15,7	135,4	17,4
6	Mobilier, dotarea și întreținerea locuinței <i>Meubles, aménagement et maintenance de la maison</i>	38,4	4	55,7	4,4	43,5	4,5	23,3	3,4	27,5	3,3	26,8	3,4
7	Sănătate/ Santé	39,4	4,1	28,4	2,3	17,5	1,8	14,4	2,1	14,0	1,6	59,0	7,6
8	Transport/ Transport	64,0	6,5	100,6	8,6	2,3	6,4	27,4	3,9	63,0	7,5	40,7	5,2
9	Comunicații / Communications	47,5	4,9	74,8	6,4	6,7	4,8	14,9	2,1	33,7	4	31,4	4,0
10	Recreere și cultura <i>Loisirs et culture</i>	42,0	4,4	65,2	5,2	36	3,7	19	2,7	28,3	3,4	28,1	3,6
11	Educație/ Education	8,1	0,8	15,3	1,2	10,6	1,1	1,1	0,1	5,0	0,6	3,1	0,4
12	Hotele, cafenele și restaurante/ Hôtels, bars et restaurants	10,6	1,1	17,3	1,4	15,1	1,6	6,1	0,9	8,8	1,0	4,9	0,6
13	Diverse produse și servicii <i>Divers produits et services</i>	29,5	3,1	47,6	3,8	28	2,9	11,3	1,6	25,4	3,0	17,8	2,3

Tabelul 3/Tableau 3

Nivelul cheltuielilor totale de consum, pe destinații și categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, (medii lunare pe gospodărie, lei) în anul 2006 / Le niveau des dépenses totales de consommation, par destinations et catégories de foyers, selon le statut professionnel du chef du foyer, en 2006

BIBLIOGRAFIE:

- [1] *Dicționar de economie*, Ediția a II-a , Editura Economică 2001, pag. 78.
- [2] INS – *Coordonate ale nivelului de trai in Romania*, 2006, pag. 63.
- [3] *Codul fiscal*, Decembrie 2007, Editura Juristgressis, pag. 314-315.
- [4] Institutul Național de Statistică, *Coordonate ale nivelului de trai în România, veniturile și consumul populației anul 2006, 2007*, pag. 56.